

Oglasi, pripisana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cjenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. Stedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrijeme ne primi, neka to javi odpravačtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija“.

Čekovnog računa br. 847-849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rasta male stvari, a nesloga sve polkviri“. Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka

o podnu. Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Pređplata sa poštarinom stoji: 18 K u obće, 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6—, odn. K 3— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utičaje se u Pulli.

Pojedini broj stoji 10 h. koji u Pulli, toli izvan iste.

Uredništvo se nalazi u ulici Grada br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svake svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stepo Givić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Pulli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Svoji k svomu!

Iz učiteljskih krugova primamo: Pro-mozgao sam predlog „Krkčkog učiteljskog društva“, da bude ovome najme glasilo „Učiteljski glas“ u Spljetu. Ovaj je mje-sečni list — kako je poznato — glasilo „Saveza dalmatinskih učitelja“. Obradovao me ne malo odnosni prijedlog „Saveza“, da pristaje na predlog „Krkčkog učit. društva“, pa da bude „Učiteljski glas“ glasilom koji spomenuto društvo, toli i ostalih učiteljskih društava u Istri. Što su ova posljednja naša društva poduzela u ovome smjeru?! Ništa, koliko je meni bar poznato. Nisu se pozvale skupštine, ni društveni odbori, da bi se pretresalo pitanje o ujedinjenju naših učitelja Istre. Zato latio sam se pera za izjavu, da se meni vrlo sviđa rodoljubni predlog „Krkčkog učit. društva“, da ovako putem „Naše Sloge“ saznadu odbori i predsjednici naših ostalih učiteljskih društava za mnijenje učitelja, kada drugim putem nemogu saznati. Ovo je dašto moje lično mnijenje, ali pošto sam čuo mnogih drugih učitelja mnijenje o stvari, ovo već ne izgleda osobno. Na odborih i predsjednicih je red, da i „ostala“ naša učit. društva usvoje predlog krkčkoga, pa da se počme raditi.

Dajem i razloge, s kojih bi se morali oni dati na ovaj korak. Prije svega nešto uspomena. Ustanovismo velikom mukom i poštvošću nekolicine osnivača učit. društvo „Narodna Prosvjeta“ u Pazinu. Bio je to dan veselja i zadovoljstva, videći na okupu učitelje naše rastrkane od Učke gore do Pale, Poreča i Buzela. Stalo se odmah i veselo raditi. Društvo nas je držalo na okupu kao veliki kakav magnet; duše naše bijahu jednom blišju nadahnute. Ali sve isto čutismo se slabičima. Stoga već na drugoj skupštini „Prosvjete“ rešetao se predlog odborov, da ovo društvo pristupi k „Zavezi slovenskih učit. družtev.“ I tako bi. Što bi bilo hasnilo ovo naše priključenje k „Zavezi“ u Ljubljani, a da se nije prihvatio drugi sasna naravni

PODLISTAK.

Hajduk Šimić na Trilju.

Šimić je iz Sinja stignuo na Trilj dne 27. siječnja i tu je ostao cijeli sedmicu dan. Narod je iz svih okolnih sela dolazio na Trilj, da vidi staroga hajdučina. Svaki dan, kad bi izišao na dvor, djeca, što idu u školu, opkolila bi Šimića i niese ju mogao od njega otrgnuti. Starac bi gladio po licu sad jednog, sad drugog od onih dječaka; rekao bi im: amo se k meni, pipličii moji! a oni se tad sleti u njegova koljena baš kao pipličii kvočki pod krilo.

Na Trilju je Šimić na dokonici kazivao neke događaje iz svoga života, što ih nije bio pripovjedio u Splitu našem uredniku, pa čemo mi to u kratko pripovjediti svojim čitocima, jer znamo, da će im biti ugodno.

Ja i moja družina jednom — pripovjedaše Šimić — udarismo na neki potok,

predlog, da bude „Učiteljski Tovariš“, glasilo „Zaveze“ ujedno i naše glasilo. Predlog ovaj bijaše dašto prihvaćen, al na prste jedne ruke moglo bi se nabrojiti njegove predplatnike. Ono, što je dakle glavno, opustilo se. Što je tjelo bez krvi, to je svako društvo bez svoga glasila: mrtvo. Društvo veže pojedince zajednička misao; društvo bez skupnih ciljeva nemože obstojati. Ako i postoji koje, nemože se takvim nazvati, jer ništa i ne radi, mrtvo je novorodjenče. Društvene misli i težnje sakupljaju se u njegovu glasilu; glasilo je dakle ognjište zajedničkih vezova, što vežu članove jednoga staleža. Ne valja jedino imati pred očima jasne nakane, nego trebaju poznati putevi i stazice da se postigne ove udaljene ciljeve; valja poznati i nabaviti orudje, kojim će se sazidati nekoja zgrada. Tko bi se bavio oko osnove neke, a da nebi tražio načina kako će ju izvesti, nespretnjak je, sanjar najčistije krvi.

Hrvati su na glasu kao dobri sanjari, ali još bolji nepraktičnjaci, što žalostno upliva na naš unutarnji i vanjski život. Hrvatska nepraktičnost u borbi za naša prava, uzrok je mnogomu našem narodnomu zlu, dovela nas gotovo do ruba groba. Ako i jesu Hrvati puni ružičastih osnova kao šipak sjenjenja, dovelo nas neumjeće u zdvojan narodni položaj. I mi hrvatski učitelji, krv i meso naroda hrvatskog, jesmo pretežno čisti sanjari, pak smo bezbrižni u traženju i odabiranju sredstava za našu bolju budućnost. Ne budimo već takovi; otrsimo se prevelikog maštanja, pa se prihvatimo praktičnog rada. Gojiti lijepe naume i znati birati svrsi shodna sredstva, pak neumorno raditi kako se dolikuje umu čovjeka. Ovo nama učiteljima dolikuje. Što smo znali osnovati par društva, da se sastanemo jedanput u godini (ni ovo se ne zbiva u kotaru Voloskom), gdje se ne mogu razvijati težnje staležke, a kamo li usvajati načine i ustvariti ih, ne znači biti praktičnim. Naša učiteljska društva za to neimaju života, dapače zamiru, jer nemaju krvi u sebi:

Rekoše oni: hajdemo na gúz! — ja odvratih: preskočimo! — pa se zaletih i preskočih. Skaču i oni za mnom, ali neki do kraja, a neki i po sred vode štrpajuju... Od družine nijedan ni nije mogao odskočiti, ni u prste, ali jesu mi odbacivali kamenom. Digosmo se od onog potoka, a ja zapjevah:

Ako Bog da i sreća od Boga, Te ja dodjem u Karamanovce, Susreti ću bega od Mostara, Na njemu je od zlata odjelo, Za pasom mu do dvie breše male, Sve u čisto srebro obliveno, Sve u zlatnu pjenu zamočene, Sve od bukke do desnice ruke, Na njima su dva nikšana zlatna, Njeg ću svučii, sebe ću obući!

Pa tako je i bilo. U Hercegovini, na klancim Karamanovcim, u jednoj gorskoj pustolji, sastalo nas se sedam družine, koju sam ja bio razredio po više putla. Ođjednom najleze tuda beg Koptić na alatu ko na gorskoj villi. — Ja mu poviknuh: „ustavi konja, beže! Ustavi konja,

ne poznamo mi još svi učitelji staležkih ciljeva i težnja, a još manje umijemo živjeti za svoj stališ; mi još ne poznamo u obće stališke i društvene samosvjesti. Sve ove uvjete zadobiva se jedino dobro uređenim društvima. Od seljaka našeg nećemo se moći ništa dobra za svoj stališ naučiti, a on nam je skoro jedini, skojim se družimo. Učitelj učitelja — susjeda jedva da pozna po vidu; riedko su učiteljska sastajanja. Manjkaju nama uvjeti gori imenovani, a truje nas pogubna sebičnost.

Zašto da mi učitelji ostavimo „Zavezu“ u Ljubljani, a prigrlimo „Savez dalmatinskih učitelja“? Iz rečena dosad sliedi, za to, da istarsko naše učiteljstvo bude kano jedno tjelo na okupu pod moralnim vodstvom jedne učiteljske novine, te da napreduje u znanju i umjeću, pa kao takovo i samosvjestno bude u stanju što više koristiti svome staležu i narodu hrvatskomu. Iskreno govoreći, naše su se nade u „Zavezi“ izjalovile. Pisanje pako „Učiteljskog Tovariša“, dotično „uzor-patriote i učitelja Marchia“ — nas je ožalostilo. Gg. predsjednici Božo Dubrović i Josip Bačić lomili su koplju u Ljubljani dokazujući, da im tamo pisanje iz Istre ne valja; al bilo je sve badova. Buduć da hoćemo mir u Istri među svećenstvom i učiteljstvom i u našoj stranci, prezreni od gospode oko „Zaveze“ i oko „Učiteljskog Tovariša“, moramo tražiti zavjetiste drugdje, a to nam pružaju drugovi po zvanju, a braća po krvi i jeziku u Dalmaciji. Neće nas tamo, a mi hajd onamo: Svoji k svomu!

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 19. marča 1902.

(Nastavak.)

Visoke škole.

Kod te razprave oglasilo se je do 16 govornika. Razprava započela je dne 14. t. mj., pak se nadaljevala dne 17. po podne, cijel dan 18. i danas do pete ure

ili si poginuo! Da obrćeš na sve četiri strane, svi su tebi klanci zatvoreni! Da letiš nebu pod oblake, moja će te puška dostignuti, jer je ona dobro napunjena: do dva hitca, a četiri zrnce — gdje te smiri, ne će te žaliti, gdje pogledam ne će mi faliti! — Koptić se obrnu, te mi veli: tko si ti? — Ja sam Šimić! — otresli rekoh! — Pa što išćeš? — upita on. — Ja mu odvratih: moja djeca po gori hodahu; — ne imamo pare ni dinara, kad dodjemo u pjanu mehanu, da se rujna napijemo vina i da promjenimo na noge opanke. Mi rajju sirotinju ne ćemo guliti, jer nam je svoje, a vi ste ju bezi i onako ogulili do kože. Ne trošimo dalje besjeda, već skidaj, beže, pare i oružje! — Skide Koptić stuc sa ramena, pa ga — majku mu njegovu — okresa u me. Ja za bukvom; ni top me ubio ne bi. Ne puca se tako, beže — rekoh — nego ovako, pa iz svoje šešane omirih, ne da ga ubijem — jer tko bi tad pripovjedaio Turcim, kako mu je bilo — nego konja pod njim postrpah ždramalucim po pr-

poslie podne, poslie čega je sledilo glaso-vanje.

Zast. Biankini govorio je o zavodu sv. Jeronima u Rimu, odnosno o najnovijoj odredbi sv. stolice u tom pitanju. Velikom ogorčenjem ogoglasao je postupak Crne Gore, Magjara i u obće naše diplomacije u tom pitanju. Ovu poslednju je osobito za to ožigosao, što svudu radi proti probitkom monarhije, osobito ako bi ti bili u prilog takodjer Hrvatom. Svojom protuhrvatskom politikom izgubila je monarhija skoro sve simpatije balkanskih naroda, pa tako i skoro svaki upliv na nje. Nadalje govorio je o slovenskom sveučilištu u Ljubljani. Slovenci i Hrvati, brojeći blizu 2 milijuna u samoj ovoj polovici monarhije, imadu pravo na jedno sveučilište. Ustrojenjem sveučilišta u Ljubljani, ili gdje bi to želi Hrvati i Slovenci, nebi se Hrvati podnipošto odrekli sveučilištu u Zagrebu. Ono je već do sad kulturno središte svih Hrvata i Slovenaca, ili bolje rekuć moralo je biti. Vlada nije smjela nit nebi smjela nikakvih zaprieka stavljati za polazak toga sveučilišta. Ono bi morala biti jednako pristupno Hrvatom iz Banovine, iz Bosne, Hercegovine, iz Dalmacije i Istre, kao i iz svih slovenskih zemalja. Izpiti tamo položeni morali bi biti jednako valjani za sve.

Sveučilište u Ljubljani imalo bi se prije ustrojiti nego li talijansko, je ima u polovici monarhije dvostruko više Hrvata i Slovenaca nego li Talijana. Govornik je dosta pravedan da nenieći prava na sveučilište takodjer Talijanom. Ali to sveučilište ima mjesta samo u južnom Tirolu, u Trentu, a podnipošto u Trstu, ili gdje drugdje u Primorju. Trst je i naš, hrvatsko-slovenski, kao i cijelo Primorje. Ustrojenjem talijanskoga sveučilišta u Trstu naniesla bi se uvrieda Hrvatom i Slovincem; a pojačalo bi se takodjer onu struju, koja tamo vlada, najme irredentističku.

Zast. Hortis zagovarao je talijansko sveučilište u Trstu svakojakimi navodi, koji imadu jako slabu vrednost.

vim nogama. Ako sam ga ja stedio, nije Sekulović, koji protjera Koptiću zrno kroz bedru, a iz kubure pogodi mu u srce konja. Alat zahrza i srusi se mrtav na zemlju. Ranjeni Koptić odloži pare i oružje; sve jedno po jedno pred nas stavlja, ali kad bijaše došao do noža, reče: uzмите mi glavu, a nemojte mi noža uzimati! Na to Sekulović trže svoj bjelosa-pac, da će mu osjedi glavu, ali ja zavikah: stani Sekuloviću! To nije junački! Lako ti je ranjena pogubiti! Oduzesmo Koptiću nož, koji je bio Tomić Mihovila hajduka, devet koljena ima da je urađen i svako koljeno na njemu je moći urezalo: s jedne strane devet moćiju, a s druge turske džamije i munara. Tomić hajduk Koptiću ga je darovao, te je bio taj nož begu kao jedna velika svetinja. — Još sam digao Koptiću dvie puške male, da ih ljepsih nije čovjek vidio očima. Za jednu od tih kubura davao mi je drug Krajinu sto talira, ali ja sam se hotio s obima dičiti kao arambaša.

(Konac sliedi.)

Zast. Plantan zagovarao je ustrojjenje sveučilišta u Ljubljani. Opravdano je samo o sebi, i svakako bar toliko opravdano kao što je ono u Crnovicah. Ono u Ljubljani bi stalno mnogo više djelo imalo nego li obstojeće u Crnovicah.

Proti českoj tehnici u Brnu, koja je oživotvorena cesarskom naredbom u najnovije doba, govori je moravski Njemec, barun D' Elvert, inače viši c. kr. sudbeni savjetnik, glavno tim jer je Brno tobož njemački posjed.

Jako stvarno ga je pobijao podpredsjednik zastupničke kuće moravski Čeh dr. Zatek. Upravo smjehu je izvrgao D' Elverta, kadno je uztrvao gole činjenice da Brno nije njemački grad. U Brnu se više govori česki nego njemački, u Brnu je pučkih i građanskih škola koje polaze na tisuću djece, u Brnu je srednjih škola bolje posjećivanih nego li su njemačke, u Brnu tiska se do 50 českih novina, u Brnu ima sijaset svakovrstnih društava. Brno je glavni grad pokrajine, koji ima 3/4 stanovnika Čeha. Brno, zaključki, mora imati i česku tehniku, makar i proti volji Njemaca.

Na predlog baruna D' Elverta glasovalo se je poimence o stavci celokupnoj za njemačku i česku tehniku Brnu. Ako bi ta pala, onda bi se posebice glasovalo za njemačku pak česku, i onda bi Njemci glasovali za prvu proti drugoj.

Glasovalo se je poimence, i pratilo glasovanje velikom napetošću. Za cilju svotu glasovalo 191 zastupnik, proti njoj 136. Uspjeh glasovanja bio je popravljen sa strane slavenskih zastupnika burnim odobravanjem.

Slavenski zastupnici, svi, našli su se na okupu, skoro u potpunom broju. S njimi su glasovali i neki katolički Njemci, dočim su se drugi odstranili, a glasovali i neki socijalni demokrati.

Talijanski zastupnici su tik pred glasovanjem korporativno i ostantativno zapustili dvoranu. Mislili su valjda prestrašili tim Njemce, i možda i to, da će njihovi glasovi odlučiti. Al su se varali.

Od raznih njemačkih stranaka manjkalo je prilično zastupnika. To je stalno dogovoreno. Boje se također, što bi se dogodilo, kad bi se Čehe opet izazvalo.

I još jedno glasovanje obavilo se je po imenih, najme glasovanje o tom, da li da se dade izvanredno nješto preko K 100.000 za česku politehniku u Brnu.

Za to glasovala su 203 zastupnika — još jih je najme nješto nadostlo, koji su manjkali kod prvoga glasovanja — proti samo 114 zastupnika.

I tim svršilo se je razpravu o visokih školah. Započela je o srednjih. Tu će biti glavno glasovanje o Celju; a nas zanima također ono u Pazinu.

O pitanju celjskog gimnazija glasovalo se je u carevinskom vieću u petak večer. Pridržujući si obširno izvješće za buduću broj, danas javljamo samo toliko, da je bio Stürgov predlog glede premještanja gimnazije iz Celja odbijen sa 38 glasova većine, to jest za isti je glasovalo 170, a proti 203 zastupnika. Proti su glasovali i talijanski zastupnici, kako kažu, po komandi vlade. Kada bi bili glasovali i za predlog — bilo jih je 16 — nebi bio prodro. Dakle nisu odlučili pobjedu svojim glasovi.

Službeno izvješćivanje.

Interpelacija zastup. Spincića i drugova, upravljena njeg. preuzvišenosti gosp. ministru-predsjedniku kao upravitelju ministarstva nutarnjih posala u sjednici carevinskoga vieća dne 11. t. mj.

U izvještaju, što no ga donasa službeni list „L'Osservatore Triestino“ na temelju priobćenja „Corr. Bureau“ u svojem broju od dne 8. marča t. g. o razpravi i o glasovanju glede iznimnih mjera u Trstu, nalazi se posebno tiskan stavak, koji glasi: „Il voto di minoranza Spincić e la

risoluzione Ellenbogen di destituire il luogotenente conte Goëss vengono respinti“ (Predlog manjine Spincića i resolucija Ellenboga da se odstrani namjestnik grofa Goëssa bijahu zabačeni.)

Koji čita ovo, mora držati, da se je Spincićevim predlogom manjine jednako kao i resolucijom Ellenbogenovom tražilo odstranjenje grofa Goëssa, i to: tim više, pošto nebijase u spomenutom službenom listu, ni u istom, ni u predjednem broju, u kojem se nalazi izvještaj o rečenoj razpravi i o glasovanju, predlog manjine nigdje priobćen.

Pošto nije zastupnik Spincić ni u svojem govoru, ni u svojem predlogu, koji bijase u odboru za iznimno stanje kao predlog manjine od petorice zastupnika prijavljen, niti jednom rieči namjestnika grofa Goëssa spomenuo;

pošto su svi listovi, u koliko su ih podpisani pratiti mogli, predlog manjine zastupnika Spincića i drugova od rieči do rieči tiskali i o glasovanju ob istom posebice izvjestili tako, da se je moralo svako nesporazumljenje izključiti;

i pošto se dakle odnosi, u službenom listu „L'Osservatore Triestino“ tiskani i od službenog korespondentnog ureda potičući izvještaj pokazuje strančarskim i krivicim, a taj slučaj pokazuje opet jednom, kako nekalificiranim načinom izvješćuju listovi i zavodi, koji su plaćeni novcem porezovnika;

uslobadjaju se podpisani staviti na njegovu preuzvišenost-gospodina ministar-predsjednika kao upravitelja ministarstva nutarnjih posala sljedeći upit:

„Je li njegova preuzvišenost sklon na put stati svom odlučnošću krivom i strančarskom c. kr. vlade nedostojnom izvješćivanju službenih organa?“

U Beču, dne 10. marča 1902.

S p i n c i ć, dr. Zaffron, Borčić, Šupuk, dr. Ploj, Vuković, Perić, Biankini dr. Žitnik, Sráneck, dr. Heller, Ferri, Laula, dr. Ivčević, Karbus, Žitkar, Pfeifer.

Razgovor

među Jožom i Jurom kod sv. Jelene u sv. Lovreću Pazenatičkom.

Jože: Čul sam Jure, da si bil na plesu zlosritne „Lege“, ma da si se slabo divertira a k tomu svoje pošteno hrvatsko ime osramotia.

Jure: Vero imaš pravo, jedno i drugo. Bia sam sa Legaš, na svoju škodu i sramotu. Potrošia sam mnogo a divertira sam se malo. Bolje bi bia učinia i paruetnije, da sam poša na gornji ples, kako san bia naučen. Poli Legaš plesafi su vaik oni tri s bonetom, kako da su sami gospodari i kako da nebi bia nidan drugi ni šoldja platia.

Jože: A kakove su bile peršone na na ten plesu?

Jure: Bilo ti je sakakeh, ali najviše mižerije, kako smo i mi.

Jože: Je li pak prošlo na lipo i mirno.

Jure: Lipa je bila jena smutnja, i još lipše, da je pofalilo mnogo naranač, koje je prodavala jedna Rovinjka.

Jože: A jist i pit?

Jure: Brate jena tako fina limunada, da nas je još osam dan za tim trbuh bolel.

Jože: Ča je istina, da nisu imeli ni svoje stolčice, u koju su pobirali uzlazinu?

Jure: Varamente to je posudil od hrvatska čitaonica, zač nisu sami nič imeli.

Jože: Onakova gospoda; onakovi bogatši!

Jure: Na čakolah i besidah.

Jože: Drugi dan su se igrali na rog po staroj navadi.

Jure: Vero so imeli i bačvicu, ma njim branila on s haljom i dugimi brki točili ond i bez promeša.

Jože: Meni se pará, da su naši gornji mladići zameritali veću čast, zač su se lipo ponašali svojim i s tujim.

Jure: Ja, Legaši nisu pučili je nemu z gorajega plesa obrnut se, nego su mu lipo hrvatski rekli: draga moja gospoda, ovd i kosta sva k ples dva forinta.

Jože: Pak ča su na Legina m plesu smjeli govoriti hrvatski?

Jure: Tri najviše od njih ne nezaju nego hrvatski.

Jože: Ej, tužga im majka!

Knez-advbiskup dr. Missia umro!

Iz Gorice brzobjavlja, da je jučer umro kardinal Missia, koji je bio bio jur dva mjeseca na grički srca. Ušljed te bolesti trpio je mnogo noću, dočim je po danu mogao raditi, ali se je ipak čuvao te je po riedko kada maševao.

Pokoj mu vjetni!

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru

Priložili smo danas nekotjim predplatnikom položnice uz molbu, da jih upotriebe za uplatu predplate. Molimo lipo za odziv, jer dužnika je veoma mnogo. — Opažamo, da oni, koji položnicu prime, a podmirili su jurve predplatu, neka položnicu sačuavaju za buduću put.

Razne viesti.

Mjestne:

Strah od anarhista! Zadnjeg čedna vrše se neobično stroge mjere ovdje u Puli oko c. kr. ladja, tvrdjava i na brodogradionici. Stroge mjere poduzete su, kako doznajemo, i u brodogradionici sv. Marka u Trstu. Bečka „N. F. P.“ pripovieda o tih mjerah opreznosti koliko sliedi: Prva viest o nakanjenom atentatu stiga je riečkom guverneru od okružnoga poglavara iz Padove (?) gdje da se nalaze mnogobrojni anarhisti. Taj poglavar javio je, da se sada nalaze odaslanci toga anarhističkog društva u Trstu, na Rieci i na nekom trećem mjestu sa očitom nakanom, da šire strah i trepet. Koliko se je moglo doznati, odlučie počiniti atentat na c. kr. arsenal u Puli.

Ovih dana pripoviedao nam je prijatelj iz zapadne Istre, da bijaše zaposlenn dvojica inžinira iz Italije kod gradnje nove željeznice Trst—Poreč — kao prosti radnici. Boravili su dulje vremena u Istri, dok su valjda postigli svoju svrhu i tada se vratili u Italiju. Da im nebijase ta svrha poštena, netreba nam tekarak dokazivati.

Pripovieda se nadalje, da bijaše ukrajeno mnogo dinamita kod Motovuna kod gradnje spomenute već željeznice, te da se traži uzalud one, koji odnesoše dinamit. Trščanskomu „Trieste“ pišu adavle, da su oblasti sa više strana upozorene, da se sprema anarhistička zavjera protiv ratne mornarice. Političke oblasti kao i ratna mornarica poprimitle su sve mjere opreznosti, da pronadju urotnike, i njihov nauč osujete. U Medulin su otišli torpedo čamci, jer se tamo pojavio sumnjivac. Dalje javljaju: Prije nekoliko dana ukradeno je u Sustjarnu tvrđi Facinovi i Galinberti, koja obavlja lučne radnje u Trstu, praskavica. Oblasti je ovo javljeno bezimennim pismom, te saobčeno, da se namjeravaju u zrak dignuti brodovi „Arpad“ i „Habsburg“, koji se u luci zgotavljaju. Političke oblasti pregovarale su sa obla-

stima ratna mornarica o mjerama, te su pozvana iz Pula četiri torpedna čamca u pomoć, koji krstare u blizini gradlišta i po inoći zasvjeljuju električnim zrčkama okoliš gradne. Oko gradnje nažinjene su paljivana zgrade, a na brodove kod gradnje ukrao se odio mornara. Kako javljaju krstare uz to tri križara uzduž obale od Trsta do Opattje. I u carevinskom vieću povel se rieč o ovoj zavjeri prigodom razprave o iznimnom stanju u Trstu. Ministar-predsjednik Koerber upozorio je na ove viesti, te izjavio, da je sve to znak, da se ne smije još dignuti iznimno stanje nad Trstom.

Preslušanje talijanskih podanika. Mjestno redarstvo u Puli pozvalo je usljed crnih glasina o pripravljenom atentatu, o kradnji dinamita itd. pozvalo je u svoj ured talijanske rihare, možnare i radnike, koji se nalaze u Puli, a jesu podanici talijanskoga kralja. Svi ti pozvanici bijahu potanko preslušani i s njimi sastavljen zapisnik. U svemu bilo ih je jednog dana preslušano 40—50.

Koliko brige bi si pristedile carske oblasti, kad bi bolje pazile na tuđe dosejlenike, osobito one iz Italije — odmah čim stignu u naše krajeve!

Talijanski uhode. Ljubljanski „Slovenec“ piše obzirom na viest o talijanskih uhodah i o preobučenič častnicih talijanske vojske kod radnjah u Istri, koliko sliedi: „Taj slučaj poznat je također u Puli. Ovih dana pripoviedao je odličan rodoljub iz Pule u Trstu, da bijaše u istinu medju radnici dvojica preobučenič častnika iz Italije, oboružana geodetičkim mjerili i strojevi za fotografiranje, te da su fotografirali i izmjerili sve istarske tvrdjave. Za to je doznalo također slavno redarstvo — ali — dakako kano uvijek — prekasno, pošto bijahu častnici već svojim dragocienim plienom sa sjegurinom. Trebalo bi, da se već jednom upita u državnom saboru ministra za nutarnje poslove, što da misli o takvih „radnicih“ te o stanovitih talijanskih brodovih, koji križaju okolo istarske obale, o različitim kradnjah dinamita, o kojih se govori, o sanduku sa bombami, koji je nedavno pripisio — kao što čivkaju vrbaci na krovovih — na trščansku poštu, gdje su ga zaustavili, i da li kani ograničiti bezprimjernu gostoljubivost, koju uživaju u Primorju naši mili susjedi iz Italije?“

Pokrajinske:

Premještanje javnog bilježnika. Ministar pravosudja premještio je c. kr. javnog bilježnika G. Rudolfa Staraka iz Gradiske u Kopar.

Nagrada latinizatora. Talijanske novine priobćuju, da je sv. Otac Lav XIII. podielio porečko-puljskomu biskupu presvj. g. Flappu čast i naslov kućnog prelata i rimskog grofa radi toga — što je on znao u svojih krvkah očuvati latinizma — ili po našu: što su izišnuli u onoj biskupiji i zadnji tragovi hrvatskomu jeziku.

Ako je tomu tako — tada bi se moralo zaključiti, da su počeli i u Vatikanu zaboravljati na zasluge „predzidja krščanstva“.

Namještiše opet jednoga — svoga! Koncem prošle godine raspisao je zemaljski odbor za Istru natječaj na mjesto tajnika zemaljskoga odbora. U natječaju bijaše namješeno, da će imati prednost oni molitelji, koji poznaju osim zemaljskog jezika, također druge jezike rabljene u državi.

Mi smo priobćili taj raspis natječaja u br. 100 „N. Sl.“ od dne 20. decembra 1901. prigovorni oštro i odlučno gospodi kod zemaljskoga odbora za Istru, što poznaju u Istri samo jedan zemaljski jezik. Preporučili smo ujedno našim pravnikom, da mole svakako za to mjesto, da nam nebudu mogli kazati, da nebijase molitelja Hrvata i Slovenaca.

Iz nepouzdanijeg izvora znamo, da bijaše i naših molitelja, svršeni pravnik, dra. prava i kandidata odvjetništva sa

više strogih izpita itd., koji govore i pisu hrvatski, slovenski, talijanski i njemački. Ali na ove se nije obazreo zemaljski odbor. On je već imao unaprijed pripravljenog kandidata. Mi smo već prije dva mjeseca znali zanj. Htjelo se je samo odigrati komediju: razpisati natječaj, da se zavera prastotu, da se baci dobroćudnim pepela u oči, da se nekaže da se zemaljski odbor u Poreču ne drži strogo zakona, propisa — i pravice. Taj sl. zemaljski odbor podijelio je mjesto tajnika u zemaljskom odboru davno opredijeljenom kandidatu. Za njega se je već znalo valjda u vrijeme posljednjih zemaljskih izbora — jer ga niti ne kandidiraše, kao što se je obćenito očekivalo — u zemaljski sabor.

Taj davno opredijeljeni kandidat, taj očajnik zemaljskoga odbora, taj sretnik je g. dr. Ubaldo Scampicchio iz Labina, bivši zemaljski zastupnik.

Za njega znamo, da znađe talijanski, jer mu je to materinski jezik; znači će valjda po talijansku i njemački, nu hrvatski ili slovenski jezik nepozna je ni u govoru, a kamoli u pismu. On će dakle obavljati važnu službu tajnika zemaljskoga odbora, a da nepozna jezika većine pučanstva pokrajine, od koje će vući mastnu plaćicu 5-6000 kruna. Zar ne, da nije loše? Ali on imade prednost, jer ne zna ni hrvatski ni slovenski i jer živimo u Istri, odnosno u Primorju, gdje se događaju stvari, koje bi bile u svakoj drugoj pokrajini absolutno nemoguće!

Glavna skupština zemaljskoga kulturnoga vieća za Istru održana bijaše od 21. t. mj. na 18. aprila t. g. Hrvatsko-slovenske kotarske gospodarske, zadržuge nesudjelujući već više godina kod tih skupština, jedno što se njihovih odaslanih nećete sjegurimi u Poreču, drugo što predsjedništvo kulturnoga vieća, odnosno njegov predsjednik dr. Campitelli nedozvoljava, da se kod razprava rabi drugi jezik od talijanskoga i što se zanemaruje u svakom obziru od strane toga vieća gospodarsko djelevanje naših združuga.

K uređenje rijeke Mirne. Na poziv ministarstva započeo je nadzornik kod gradjevno-odjeka e. kr. namjesništva u Trstu g. Oberst sa dvojicom mjernika, višestruki u vodogradnji, izradjivali osnovu za uređenje rijeke Mirne.

Ovo uređenje razlikuje se od onog, što bijaše zaključeno u posljednjem zasjedanju istarskoga sabora i koje se tiče gorskih potoka. Odnosni nacrt, što ga je prihvatilo naš sabor, nije još dobio predviđene odobrenje. Ovaj nacrt biti će po vjeran tehničko-sumskom odsjeku za uređenje potoka u Beljaku.

Za novi božji grob u Zbansku darovali su dalje: Miho Milančić pok. Marka K 120, Jure Radman pok. Mihe K 1, Ivan Radolović p. Marliua (po drugi put) K 1, Lovre Krebel p. Petra K 1, Marija udova Kaligari K 1, Mate Gustin pok. Jure K 1, Anton Rajko p. Grgrua K 1, Legović Marko pok. Stipe K — 80, Anton Bodelić pok. Sime K — 60, Ukugno K 8-60. Ljepa hvala darovateljima! — Semčić.

Novi parobrodi. Na skvargu Sv. Marka u Trstu dovršuju se dva nova parobroda za „Ugarsko-Hrvatsko parobrodarsko društvo“ za plovidbu niz dalmatinsku obalu. Jedan se zove „Magyar“, a drugi „Hrvat“. Prvi je već porinut u more, a „Hrvat“ će se porinut do jednog petnaest dana. Oba su od prilike jednaka: 125 engleskih noga duga, 19 široka i imaju 270 tonelata registra. Biti će razsvjetljeni električki.

Iz drugih krajeva:

Imendan hrvatskoga vladike. U sreću proslavio je preuzvišeni gospodin Josip Juraj Strossmayer, biskup djakovački i dobrotvor hrvatskoga naroda svoj imendan u užkom krugu svojih prijatelja i stovatelja u Djakovu.

Toplom molitvom, koje je hrvatski narod onoga dana slao pred prijestolje

Svevišnjega za dragocjeni život svoga velikoga dobrotvora pridružujemo se i mi kličući iz dna zahvalna srca: Živio hrvatski vladika!

Osnovatelj vatrogasnih družtva u Kranjskoj, velezaslužni starac i rodoljub g. Fran Loberlet slaviti će dne 6. aprila u bijeloj Ljubljani svoju sedamdesetgodisnjicu. Dječnoga svečara slave njegovi su zemljaci kao pravoga osnovatelja vatrogasnih družtva u Kranjskoj, te su odlučili radi toga da rečenoga dana svečano proslave 70-godisnjicu njegovoga života. U tu svrhu ustrojio se u Ljubljani odbor vatrogasaca.

Novi zastupnici zemaljskoga sabora u Gorici. Dne 20. t. mj. vršili su se naknadni izbori za zemaljski sabor na tri izborničke zastupničke mjesta. Slovenski izbornici izvanjskih občina kotara Tolmin birali su pristašu narodno-katoličke stranke g. Ivana Lapanje zemljomjera u Kobalidu. Oni izvanjskih občina kotara Sežana pristašu narodno napredne stranke dra. Dragulina Treo, odvjetnika u Gorici. Talijanski izbornici izvanjskih občina kotara Gradiska birali su dra. Ljudevita Faidutti-a profesora bogoslovlja u Gorici. Liberalni talijanski kandidat podlegao je u ovom izboričtvu, dotim talijanski veleposjed izabrao je opet conte Panšgaša.

Koloman Tisza bivši madjarski ministar-predsjednik, umro je dne 23. t. mj. u Budimpešti. Pokojnik bio je otac današnjoj liberalnoj stranci u Madjarskoj. Rodio se je g. 1830.

Prva doktorska liceičtva u Austriji. Dne 17. t. mj. bijaše promaknuta na čast doktora liceičtva na českom sveučilištu u Pragu gospođinja Sofija Hončak. Ovo je prva doktorica liceičtva promaknuta na tu čast na austrijskih sveučilištih.

Zaručnica kneževica Mirka. Nedavno zaručio se je — kako već javismo — crnogorski knežević Mirko sa gospođicom Natalijom Konstantinović, kćerkom pukovnika Konstantinovića, rođjaka srbskoga kralja Aleksandra. O obitelji Konstantinovića javljaju listovi sljedeće podatke: Sredinom prošlog stoljeća brojila su se braća Kristofor, Ivan i Aleksandar Opnić među najdogatije trgovce i vlastnike škrverova u Dalmaciji. Kristofor bio je četverostruki milijunaš, ali je izgubio velik dio svog imetka u krjmskom ratu, radi česa se je otrovao. Aleksandar Opnić preselio se je g. 1859. iz Dubrovnika u Trst. On je za Srbiju doprijao velike materijalne žrtve. Njegova supruga, sestra Nikole Boskovića, darovala mu je pored sina Gjura, koji je mlad preminuo, jednu jedinu kćer Milevu, koja se je g. 1877. posredovanjem srbskog alhimandrita Dučića zaručila s tadašnjim srbskim gardskim poručnikom Konstantinovićem i zanj se udala g. 1878. Iz tog braka poteklo je troje djece: Vladimir, koji se je rodio g. 1879. Marija, koja se je rodila g. 1880. i umrla u petoj godini svoje dobe, te Natalija, koja se je rodila u rujnu godine 1882. u Trstu. Njoj je na krsu kumovala kraljica Natalija Gospođja Mileva Konstantinović dobila je od svog oca preko podrgur milijuna forinti, a pred dvie godine hasimila je po svojem ujaku Nikoli Boskoviću dva milijuna forinti, tako da se njezin sadašnji imetak čieni na četir milijuna forinti.

Uredništvo i uprava „Vienca“ nalazi se od 23. ožujka u zgradi Matice Hrvatske* (Matičina ulica br. 2. prizemno). Književne radnje, pisma i novine neka se unaprijed šalju i predaju: Uredništvu „Vienca“, a predplata: Upravi „Vienca“ (Matica Hrvatska*). Uredništvo je otvoreno od 10—11 sati do podne.

Kako su poznati Niemci austrijske zapovjednike. O austrijskih zapovjednicima u ratu između Njemačke i Austrije godine 1866. priobćeju jedan berlinski list sljedeće zanimive podatke: Polovicom mjeseca junija 1866. dobili su pruski zapovjednici od vrhovnog zapovjedništva nalenu knjizicu, vezanu u bojodisanih kori-

cah, bez naslova. U toj knjizici bijaahu opisani austrijski vojsk. vođe. Knjizicu dobili su pruski zapovjednici, da budu znali kakve imadu protivnike i da prama tomu urede svoje buduće djelovanje u ratu. To je dokaz kako bijaahu Prusi već prije rata sa Austrijom dobro pripravi.

Poslo se u njoj spominju imena i nekih časnika Hrvata, pak nekih još živućih vojskovođa, mislimo, da će ju naši čitatelji, koji je nisu već čitali u njemačkim novinama, sa zanimivošću pročitati. Ona glasi:

Benedek. Nikakav vojskovođa, nikakav strateg, treba mu snažna podpora za predvođenje vojske. Vrlo srećan, vrlo hrabar, čak ludo-hrabar. Veoma omiljen u svoj vojsci, naročito među vojnicima. — Henikstein. 50—52 godine, snažan i zdrav. Mudra glava, velika dovrtljivost, odličan generalštabni oficir. Upravljać će svima ratnim operacijama, u nekoliko čak i onima u Italiji. — Grof Clam-Galass. Radje spava, no što se bori. Ima hrdjav običaj, da obično pomete put, kad pođe u boj. Treba mu izvrstan adlutus, a dobi je ga u generalu Goundrecourtu (ideal podgenerala). — Generalmajor Ringelshheim. Mlad čovjek, napravio karijeru u generalštabu; izgleda, da mu je ideal rimski kunkator. Omiljen, vitez od glave do pete. — Feldmarsallajtnant grof Thun. Stari i hrabar vojnik, general. Ima dosta praktična znanja, bez osobita talenta. Strog u službi. Omiljen. — Generalmajor Henriketz. 45 godina. Vrlo obrazovan. Včan ratu. Zapovieda vrlo hrabrom vojskom. Poznaje mnoga inostrana bojista. Uvijek se pokazao kao vrlo hrabar oficir. — Pukovnik Catti. Umije da pridobije važnost svojim nazorima. G. 1859. vrlo se odlikovao. Dobio red Marije Terezije. — Feldmarsallajtnant grof Festetić. Nema ni pojma o zapoviedanju. Dobar je konjački general, Jaka protekcija mnogo može. U svom sadašnjem vojničkom položaju prosta je ništica. — Feldmarsallajtnant Riming. Vojnički genij. Neosporao najbolji austrijski general, što u ostalom i sam zna, i shog čega je stekao bezbrojne neprijatelje. — Pukovnik Waldstätten. Vrlo naobražan, fin i plemenit. Bio je po-bočnik carev. Uživa protekciju, ali je i inače dobar, pouzdan general, pun energije. — Generalmajor Rosenzweig. Ranije bio je oružnik. Mudar, vojnički obrazovan, energičan, nema ratnog iskustva. — Generalmajor grof Kuhu. Najveći jezuit austrijski. Mudar, lukav, podmukao, opasan. Nikakav vojnički talent, i ako je služio u generalštabu, ali je dosljedan i energičan. — Generalmajor Koller. Poznat sa svoje strogosti i energije. Bez ratnoga iskustva. Omrznut. — Pukovnik Mondl. Fino obrazovan. Jedan od najboljih podkemandanta. — Pukovnik Gričević. Mlad, omiljen. Uživa veliko povjerenje. Dobar brigadir. — Generalmajor bar. Wimpfen. Prije je sve drugo, samo ne vojnik i general. Treba uvijek da ga neko vuče, inače njegova brigada ostati će negdje zametnuta. — Generalmajor baron Edelsheim. Neosporivo najodvažniji i najbolji general našega doba. God. 1859. podpuno je posvjedočio svoju vrijednost. Vrlo je obrazovan. Uvijek pravedno ocienjuje. Mlad, snažan, vanredno omiljen i poštovan. — Pukovnik Appel (gorav). Hrabar. Izvrstan konjaniki general. G. 1859. dobio red Marije Terezije. — Pukovnik Fratričević. Stari ratnik. Husari ga jako vole, jer govori madjarski. — Generalmajor knez Thurn und Taxis. Po svojim odličnim osobinama gotovo se jednaki s generalmajorom Edelsheimom. — Pukovnik Bellegarde. Nema ratničkog iskustva. Inače nepoznat. — Princ Holstein. Princ po krvi i ništa više. — Generalmajor Schindlacker. Može s pravom stati uz Edelsheima i Taxisa. Vrlo energičan i hrabar. Poznat i štovan u vojsci. — Generalmajor grof Kudenov. Najveći protivnik generalmajora Edelsheima. God. 1859. kod Solferina odjahao je u Vodu,

gdje je sa svojom konjanikom divizijom ručao. Dok je on ručak svršio, bitka je već bila izgubljena. — Generalmajor knez Windischgrätz. Vrlo jadan. Bez vojničkog znanja, ili drugih kakvih odlika. Bio je s grofom Condanhovom g. 1859. u Volti*.

Štipendije za e. i kr. ratnu pomorsku akademiju. Razpisani je natječaj za popunjenje od 40 bezplatnih ili polubezplatnih mjesta za pohadanje kr. ratne pomorske akademije na Rieci za školsku godinu 1902-3. Na bezplatna mjesta mogu se natjecati sinovi vojnih časnika te vojnih i državnih činovnika. Za polubezplatna mjesta plaća se 800, a za plaćajuća 1600 K godišnje obiskrbnine, iz koje se podmiruje svaki izdatak pitomaca u zavodu. Predznanje: dovoljan uspjeh 4 razreda javne realke, gimnazije, građanske ili ine ravnopravne tuzemne škole, a starost od 14-16 godina. Naukovanje traje 4 godine te se abiturijenti imenuju pomorskim kadetima II razreda. Molbenice imadu se podneti pomorskom odsjeku e. i kr. zajedničkog ministarstva rata do 31. srpnja t. g.

Krzmanje radnika na Rieci. Dne 10. t. mj. buknulo je među radnici tvornice Lazarus krzmanje ili strajk radi nedostatne plaće. Radnici za pomorske radnje, koji su imali iste obavljati u Kraljevici stavije opravdani zahtjev, da im poduzetnik namiri i ono vrijeme, što ga na vožnji izgube. Lazarus nije htio pristati i radnici obustavije posao, a poduzetnik odustup i one, koji su radili. Dogovori između radnika i gospodara ostali su bezuspješni. Ni posredovanje mjestnih oblasti nije ništa pomoglo. Vlastnik Lazarus zatvorio je svoju tvornicu te se odselio u Beč. Sada su ubogi radnici bez posla i zaslužbe krivnom nekih bezdušnika.

Komedija sa zavodom sv. Jeronima. Iz Rima pišu „Nar. Listu“: Upravitelj zavoda sv. Jeronima grof Coronini, prizvao se je profi osudi u parnici sa Saviniem. Drugomolbena razprava sledit će dne 17. aprila. Druga parnica, podignuta od nekoga dra. Gogole, bila je odgođena za 2. aprila. Medjuo nazovi-Dalmatinci upraviše molbu na predsjednika sudista, da imenuje sudbenog zapljenitelja, koji bi privremeno upravljao zavodom. Ruzaslasi su također iznajmiteljima stanova, vlastnosti zavoda, opomenu, da ne plaćaju najamninu grofu Coroniniu. Kako vidite, obnavlja se stara komedija u novom izdanju Programe Alacerija i Pjerotića nadomjestiše Gogola i družina.

Austrijsko brodolovlje ratne mornarice u talijanskih lukah. Talijanski listovi javljaju, da je talijansko ministarstvo ratne mornarice dobilo službenu viest, da će jedan dio austrijske ratne mornarice posjetiti do malo glavnije luke Italije. Posjet taj biti će služben. Zaporjednik toga odjela austrijske ratne mornarice, da će posjetiti i Rim i da će biti primljen u audienciju od kralja Viktora Emanuela.

Obitini li se ta viest, to će austrijska ratna mornarica službeno posjetiti talijanske luke prvi put — ako se nevaramo poslije sjajne poljedje naše vojne mornarice nad talijanskom mornaricom kod Visa godine 1866. Od tada neposjećuju ni talijanski ratni brodovi službeno naših luka, koje će im se valjda otvoriti nakon posjeta naše mornarice, što će talijansko pučanstvo primorskih gradova stalno pozdraviti najvećim oduševljenjem. Pa zašto i nebi? Ta amo će biti ratno brodolovlje naše najbolje i najiskrenije saveznice, na koju se možemo punom dušom zanesti u sreći i u nevolji!

Za hrvatske vinogradare. U zagrabačkom „Obzoru“ čitamo: Sve vinorodne zemlje tuže se na vinarске krize, na hiperprodukciju vina. Nije to tek akutno i prolazno zlo, već trajno. Te će se tužbe i krize ponavljati svake godine i u sve većoj mjeri. Vrlo povoljna vinorodna prošla godina ne odlučuje mnogo. Bude li ova godina i slabo vinorodna, to će vina prošle

